

Изм. № 229/12.05.2015 г.

**ДО
Г-Н ИВАЙЛО КАЛФИН
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
И МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА
ПОЛИТИКА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ
СЪВЕТ ЗА ТРИСТРАННО
СЪТРУДНИЧЕСТВО**

Относно: Проект на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КАЛФИН,

Във връзка с разглеждането на проект на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване Асоциация на индустриалния капитал в България изразява следното

СТАНОВИЩЕ

ПО ПРОЕКТА НА ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

АИКБ оценява високо положените усилия и проведената дискусия за ускоряване на пенсионната реформа.

Редица общи виждания на работодателските организации са намерили място в проекта на ЗИД на КСО и ние оценяваме положително съответните предложения.

Други, макар и да подобряват съществуващите норми, по наше мнение не водят до търсения ефект. Към тях ние предлагаме съответни допълнения или изменения.

Трета група разпоредби, за съжаление, влошават съществуващия Кодекс и тях АИКБ не може да подкрепи т.к. не съответстват на вижданията ни за потребността от

реформа на българската пенсионна система, нито на характера и необходимия темп на достигане на заложените цели.

Четвърта група е на липсващите важни и неотложни промени. Ние сме ги посочили и изразяваме готовност за участие в търсенето на приемливи решения.

Конкретните ни бележки по проекта на ЗИД на КСО по реда на предложените текстове са следните:

1. Предлаганите с § 1 изменения представляват **възприемане на направени от национално представителните работодателски организации (НПРО)** предложения, което обосновава нашето *позитивно отношение*.
2. **Параграф 3** е опит за прецизиране на приетите в края на 2014 г. изменения в КСО, с които се слага начало на края на действащия тристълбов модел, модел - пример в пенсионните системи, препоръчан от Бялата книга на ЕК, от МВФ и СБ и практикуван от страните с най-добри резултати като адекватност, устойчивост и интегритет на пенсионните системи. Ето защо, в предлаганата редакция не се съдържат важни за нас изменения като:
  - **създаване на държавен капиталов фонд** с индивидуални партии на осигурените лица и с консервативно управление (добър пример в това отношение е управлението на Фонд „ГВРС“);
  - **по-малко редуциране на индивидуалния коефициент**, като вместо в съотношението 5/17.8 (вносяния процент осигуровка в УПФ спрямо общия процент осигуровка за Фонд „Пенсии“, следва да се определя съотношение $5/((17.8+12+\sim 8))$). Това ще отразява точно настоящото положение, с отчитане и на трансфера, и на субсидията от държавата т.е. от данъкоплатците.

От друга страна, ограничаването на възможността за избор от лицето до не по-късно от 5 години преди възрастта по чл. 68 за нас е немотивирано. След като се поставя акцент на свободния избор между УПФ и ДОО, то следва изборът да не се обвързва с ограничителни условия, за да може осигуреното лице във всеки момент да прецени коя е по-изгодната нему алтернатива.

Тези са аргументите, поради които смятаме, че предложеното с § 3 макар и да подобрява съществуващите норми, *не е достатъчно*.

3. **Категорично сме против** предлаганите с § 5 промени, изразяващи се в **увеличаване на размерите на осигурителните вноски** за фонд „Пенсии“ и фонд „Безработица“ в период от 12 години с общо 4,5 процентни пункта, (увеличение през година с 0,5 на сто вноската за фонд „Пенсии“ и на следващата година – с 0,2 на сто на вноската за фонд „Безработица“). Многократно сме заявявали аргументи против подобно намерение като:
  - основният проблем на НОИ е дефицитът, а не размера на осигуровките („данък труд“ е 50,4% към днешна дата). Дефицитът е резултат от големия брой пенсионери /ранната ефективна средна възраст за пенсиониране/, малкия брой заети и ниския среден осигурителен доход. Решението е да се постигне ръст в инвестициите, ръст в производителността, ръст в икономиката. Предлаганата стъпка – увеличение на осигуровките е в обратна посока.

- увеличаването на осигуровките неизбежно ще доведе до увеличаване на сивия сектор, а с това и до значителен последващ спад на събираемостта им;
  - неизбежни ще станат две паралелни явления – натиск върху заетостта и насърчване на безработицата. Като се има предвид, че тези показатели и към момента не са сред добрите в Европа, под съмнение ще бъдат поставени възможностите за желаня рестарт на българската икономика.
4. Предложенията с § 6, § 7, § 8, и § 9 имат изясняващ характер и са подчинени на основни норми или кореспондират с предходно (§ 1), което **отразява общо виждане на НПРО**.
  5. Също като резултат от възприемане на изразена обща воля на НПРО, разглеждаме предложеното с § 10 относно приходната и разходна част по фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“. Този факт обосновава *положителното ни отношение*.
  6. Не така стои въпросът с предлагания § 11. Многократно сме се обявявали за **по-бърз темп на нарастване на изискуемата възраст за пенсиониране**. С предлагания вариант на увеличение, заложената цел ще бъде достигната едва през 2037 г., което за нас е крайно неприемливо и не съответства на обективите измерители като продължителност на живота и демографска структура. Нещо повече – в подписаното през 2010 г. от всички социални партньори Национално споразумение за нова стратегия за финансова стабилизация на ДОО и усъвършенстване на пенсионното законодателство, в т. 5 страните са постигнали съгласие за ръст на изискуемата възраст от по 6 месеца годишно и достигане на заложената цел до 2026 г. Тъй като това споразумение не е ревизирано, за нас е непонятно отстъплението от вече договорени мерки. Съществуващите норми по въпроса в КСО към момента са далеч по-адекватни на потребностите от предлаганите нови, поради което *не можем да подкрепим предлаганата промяна*.
  7. По отношение на предлаганото с § 12 създаване на чл. 68а, уреждащ възможността лицата, които имат изискуемия им се осигурителен стаж по чл. 68, ал. 2, да се пенсионира до една година по-рано от възрастта по чл. 68, ал. 1, като пенсията се изплаща в намален размер пожизнено и определянето на размера на намалението с § 15, т. 8 на 0.4 на сто за всеки недостигащ месец, *считаме, че размерът на намалението следва да е 0.5 на сто*. Мотив за това виждане е, че с такова намаление максималното възможно ограничение е до 6 на сто от размера на пенсията (до 12 месеца по 0.5 %), като по този начин се отчита по адекватно средният период на получаване на пенсия.
  8. *Подкрепяме* направените с § 13 и § 14 предложения за въвеждане изискуема възраст за пенсиониране на лицата по чл. 69 и чл. 69а от КСО. Многократно сме заявявали твърдата си убеденост, че след като пенсия се отпуска за осигурителен стаж и възраст, то тези две изисквания трябва да важат за всички осигурени лица.
  9. За § 15 могат да бъдат отнесени *направените по-горе бележки към § 11*, а именно – приемаме целта, но **не сме удовлетворени от времевия хоризонт** на

достигането ѝ. Убеждението ни е, че това трябва да се случи в значително по-кратък срок.

10. *Не приемаме* предлаганото с **§ 16** нарастване на процента за всяка година осигурителен стаж до достигане на 1,5 на сто, особено в частта по т. 5, отнасяща се до създаване на нова ал. 7, по смисъла на която за периодите на осигуряване в УПФ, **индивидуалният коефициент** на лицата се намалява на базата на съотношението между размерите на осигурителните вноски за универсален пенсионен фонд и за фонд "Пенсии". Аргумент за изразената от нас негативна позиция е неправилното определяне на индивидуалния коефициент (обосновано в бележките по § 3 по-горе), което ще доведе до ощетяване на лицата, родени след 31.12.1959 г.
11. Относно размера на намаляване на пенсията, визиран в т. 8 (за създаване на ал. 13) и определянето му на 0,4 на сто за всеки недостигащ месец до навършване от лицето на възрастта по чл. 68, ал. 1, сме изложили позицията по отношение на *§12 по-горе*.
12. Предложенията по **§ 17 - § 26**, включително имат прецизиращ характер, или са свързани с промени, които вече оспорихме.
13. По отношение на измененията по **§ 27** и **§ 28**, уреждащи различен от досегашния режим на ползване на права при осигуряване в универсален пенсионен фонд, респ. права при осигуряване в професионален пенсионен фонд, *намираме същите за правилни*.
14. *Приемаме* предложената с **§ 29** отмяна на предвижданото увеличение на вноската за УПФ, като кореспондиращо с принципното ни виждане за недопускане на увеличаване на осигурителната тежест, както и предложенията по **§ 30** и **§ 31** относно сближаването на изискуемите условия за пенсиониране на лицата, работещи при условията на първа и втора категория труд с тези от трета категория.
15. Приемаме предложенията по **§ 33 - § 35** от ПЗР, но *категорично не можем да подкрепим § 37*, тъй като решението на въпроса е обвързано с промяна на **индивидуалния коефициент** (коментар по § 2 по-горе), а в противен случай ще се стигне до непропорционално ощетяване на лицата, родени след 31.12.1959 г.
16. Предложеното с **§ 38** е обвързано с § 16, поради което направените вече бележки се отнасят и до настоящото предложение.
17. Против сме приемането на **§ 39**, уреждащ изменения и допълнения в ЗДФГУДПС. Както посочихме по-горе по отношение на § 3 за нас е важно да се създаде **капиталов държавен фонд с индивидуални партии и консервативно управление**, с което да се запази тристълбовия модел на пенсионната ни система.

18. Същевременно, разгледани в тяхната цялост, промените, които се отнасят до втория стълб на пенсионната система, ще задълбочат усещането за **правна несигурност**, което е съществен мотив за **отлив на инвеститори**. В предлагания вид обсъжданите изменения не допринасят в достатъчна степен за възстановяване на **доверието в и стабилитета на българския капиталов пазар**.
19. Освен изложените бележки за нас *липсва* легален израз на предложението ни за въвеждане на санкция за длъжностно лице при **забава на НАП за превеждане на средства за ДЗПО към УПФ/ППФ**. Има действаща норма да се начислява и заплаща на законната лихва върху забавените суми, но тя е неработеща, не се прилага на практика. По този начин е налице проблем за осигурените лица, но и за УПФ, тъй като при забава на НАП и двете страни се лишават от средства, чрез които да се постига по-висока доходност. Такава може да се очаква едва след ефективното постъпване на средствата. Добре е да се помисли за праг на значимост при грешките, защото поради разминавания в стотинки /често поради различен начин на закръгляване/ с години се бави превода на средства от НАП за УПФ/ППФ.
20. *Изключително важен пропуск* на обсъждания проект е **липсата на актюерски разчети** в мотивите. Освен нарушение на чл. 28, ал. 2 от Закона за нормативните актове тази липса не дава възможност да се направи обективна преценка на последиците от приемането или отхвърлянето на отделно предложение или на всички, като взаимно обвързани. Разчитаме, че този съществен пропуск ще бъде отстранен своевременно.
21. Нарастването на процента за всяка година осигурителен стаж до достигане на 1,5 на сто, ще има за резултат намаляване на разходите за пенсии с по-малък относителен дял от очаквания. В перспектива при номинален ръст на пенсиите **ще е налице и увеличаване на дефицита** (*повече разходи от направените икономии и увеличени приходи*).
22. Нарастването на процента за всяка година осигурителен стаж до достигане на 1,5 на сто **акцентира върху прослуженото време** (без значение какъв е осигурителния доход), **а не върху осигурителния принос**. Ясно е, че при осигуряване върху максимален осигурителен доход, макар и за по-кратък срок, приносът на осигурения ще е в пъти по-голям от този на лице, осигурявано върху минимален доход. Следователно акцентът върху прослуженото време, при пренебрегване на осигурителния принос *не е мотивиращ фактор за осигуряване върху реален доход*.
23. *Липсват също норми*, уреждащи отпадането на въведеното като временна, антикризисна мярка задължение за работодателя да заплаща **първите три дни по болничен лист**, както и многократно обсъжданото и съществувало в нормативната уредба преразпределение на съотношението при плащане на осигуровки между работодатели работник на 50/50. Съгласно нормативната уредба, действала до края на 2006 г., това трябваше да е факт през 2009 г.

24. Последно, но не по значение – *липсват норми относно:*

- обсъжданите **предложения на Комисията за финансов надзор и на Пенсионните фондове** по отношение на въвеждане на многофондова система във втори и трети стълб на пенсионната система (т. нар. мултифондове);
- конкретни норми уреждащи статута на държавния капиталов фонд като част от втория задължителен стълб;
- създаване на механизъм за гарантиране на средствата от вноски на осигурените лица във фазата на натрупване във II стълб (т.нар. Гаранционен фонд);
- таксите и удържките, събирани от пенсионноосигурителните дружества;
- методологията на **достъпа до т. нар. „инвалидни“ пенсии и ролята и мястото на ТЕЛЖ**. Видно е, че с настоящата нормативна уредба проблемите се задълбочават, вместо да намират разрешение.
- свързаността и сделките между свързани лица в пенсионноосигурителната система.

С УВАЖЕНИЕ,

**ВАСИЛ ВЕЛЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ
СЪВЕТ НА АСОЦИАЦИЯ НА
ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В
БЪЛГАРИЯ**